

OPONENTSKÝ POSUDEK**Název doktorandské dizertační práce: ÚLOHA LÉKAŘSKÉ POSUDKOVÉ SLUŽBY V SYSTÉMU SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ****Autor: MUDr. Bc. Rostislav Čevela****Školitelka: MUDr. Květuše Zikmundová, CSc.****Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta v Plzni**

Předmětem posudku je doktorandská disertační práce v oboru Sociální lékařství. Práce obsahuje část teoretickou a část experimentální, která je doplněna tabulkami a grafy. Text je členěn do 13 kapitol (111 stran), dále obsahuje souhrn v anglickém jazyce, seznam použité literatury, seznam autorem publikovaných prací a přílohy, celkem na 145 stranách.

Autorem uváděným cílem předkládaná práce je navržení optimálního uspořádání lékařské posudkové služby sociálního zabezpečení tak, aby odpovídalo dostupným personálním zdrojům a dlouhodobým potřebám systému sociální ochrany.

Jedná se o téma bezesporu v současné době aktuální. Autor to dokumentuje výkladem úprav zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2010, zejména pokud jde o změny v posuzování invalidity. Rovněž uvádí v současné době veřejně diskutovaná nová medicínsko posudková kritéria pro posuzování stupně závislosti dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Posudkové lékařství je medicínským oborem, který úzce souvisí s realizací sociální ochrany občanů v rámci sociální politiky státu. Jde o celý komplex především věcných plnění, které se vztahují k nepříznivému zdravotnímu stavu občanů. Problematika posuzování zdravotního stavu je nesmírně náročná na medicínské znalosti, ale je náročná i na samotné procesní řízení, které má svá specifika v rámci organizace a řízení jednotlivých subsystémů sociálního zabezpečení. Historický pohled autora na vývoj v oblasti právní úpravy věcných dávek vyvolaných nepříznivým zdravotním stavem, ukazuje na negativní dopad změn v organizaci a řízení lékařské posudkové služby na celkový systém. Předkládaná práce přináší komplexní pohled na cílové organizační uspořádání lékařské posudkové služby.

Teoretická část

Teoretická část celkem o 44 stranách představuje systém sociálního zabezpečení a zaměstnanosti. Podává souhrnné informace o lékařské posudkové službě, včetně historie jejího vzniku. Popisuje úlohu a postavení lékařské posudkové služby v systému sociálního zabezpečení České republiky a její vývoj na konci minulého a na začátku tohoto století. Text se opírá o řadu dokumentovaných domácích literárních zdrojů. Součástí textu je výčet právních předpisů upravujících činnosti lékařské posudkové služby. Poslední kapitola teoretické části se věnuje projektovým návrhům na nové uspořádání lékařské posudkové

služby. V této části textu není zcela jednoznačně odlišitelný komentář autora od záměrů tvůrců návrhů. Oponentovi pak chybí, byť okrajová, exkurze do politiky sociálního zabezpečení a lékařské posudkové služby v zemích Evropské unie.

Výzkumná část

Druhá část práce má celkem 68 stran a je výzkumnou částí projektu. Autor uvádí výsledky tří vlastních průzkumů-dotazníkových šetření z let 2007-2010. Je popsána metodika šetření, způsob sběru dat a jejich zpracování. V dalších částech jsou postupně prezentována základní empirická zjištění. První výzkumná šetření z roku 2007 se zaměřila na „Názory posudkových lékařů na obsah své práce“ a „Názory lékařů na práci lékařské posudkové služby“. Šetření se zaměřila na odbornou lékařskou veřejnost, a to lékaře pracující v posudkové službě nebo s ní úzce spolupracující, s cílem zjistit, jaká opatření zvýší zájem o práci v oboru posudkové lékařství. Cílem dalšího šetření provedeného v roce 2010 „Zjištění motivačních faktorů odborné lékařské veřejnosti pro práci v lékařské posudkové službě“ bylo popsat motivační faktory lékařů různých specializací vedoucí k jejich zapojení do práce v lékařské posudkové službě. Teoretická východiska ke koncipování obsahu rozhovorů (metod) jsou vhodně zvolena. Použitou metodologii, jakož i výběr a velikost výzkumného vzorku považuji za adekvátní řešenému problému a cíli šetření. Cíl šetření; vytvořit přehled o postojích, které posudkoví lékaři i lékaři jiných odborností zauímají k lékařské posudkové službě, jakož i zjistit faktory, které jejich ochotu k práci v LPS ovlivňují, byl splněn. Text představuje obsahově konzistentní, podrobný a přitom přehledně zpracovaný materiál (grafy, tabulky), který je odborně fundovaný (problematika postojů, faktory, které je ovlivňují), metodologicky zdařile uchopený. Zjištění, závěry a doporučení z provedeného šetření jsou odůvodněné, jejich formulace je logická a srozumitelná.

Prezentace výsledků a diskuze

V diskuzi na stránkách 103-108 řeší autor základní problém lékařské posudkové služby; dlouhodobě malý zájem lékařů o práci v lékařské posudkové službě, vyšší věkový průměr posudkových lékařů, absence kariérního řádu, zvyšující se administrativní zatížení, roztržitost sociálních systémů a nejednotnost kritérií pro posuzování zdravotního stavu v jednotlivých sociálních systémech. Autor v závěru usuzuje, že se současným personálním zabezpečením je pokračování transformace lékařské posudkové služby možné. Zdůrazňuje, že stávající stav lékařské posudkové služby je do budoucna neudržitelný. Navrhuje konkrétní řešení organizačního uspořádání včetně legislativního zakotvení organizace a činnosti lékařské posudkové služby formou přijetí samostatného zákona.

Závěr

Závěr reflektuje primární cíle práce: předpoklady v oblasti personálního zabezpečení, návrh postupu reorganizace. Podává zásadní návrhy pro postup reorganizace posudkové služby.

Literatura

Seznam použitých zdrojů zahrnuje 69 domácích a jednu zahraniční práci, z posledních deseti let, ve správném formátu. Vlastní práce autora jsou uvedeny, včetně titulů z impaktovaných periodik.

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ

Práce řeší aktuální otázku a vychází z hlubokých znalostí a zkušeností autora v dané problematice. Je komplexním materiálem využitelným na úrovni celostátní a celospolečenské, kde může být součástí podkladů pro plánované reformy v sociální oblasti, ale též na úrovni odborné veřejnosti s profesním vztahem k lékařské posudkové službě.

Práce je formálně i obsahově zpracována na vysoké úrovni. Přináší systematický pohled na lékařskou posudkovou službu, a to nejen na empirickém podkladě a na základě literárních pramenů, ale též na základě vlastních zjištění z průzkumů. Metodologie průzkumů odpovídá záměru, výstupy jsou textově, tabulkově i graficky příslušně vyloženy.

Připomínky:

Oponent postrádá v teoretické části uvedení lékařské posudkové služby v České republice do evropského kontextu, v diskuzi pak případnou možnost využití některých zahraničních vzorů. Téma je ovšem národně specifické a význam zahraničních referencí k tématu může být autorem považován za okrajový.

Technicky je nesoulad mezi očíslováním stran kapitol uváděným v obsahu práce a v textu samotném, a to o 1 stranu od kapitoly 5.

ZÁVĚR

Dizertační práci MUDr. Bc. Rostislava Čevely doporučuji k obhajobě.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

1. Zhodnocení motivace lékařů posudkové služby k akceptaci navrhovaných organizačních změn.
2. Lékařská posudková služba v evropském (EU) kontextu – existují dobré příklady řešení zkoumaného problému?